

EDUCATION
EDUCATION
Education

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ 2016-2017

Μάθημα 1^ο

Εισαγωγή στις βασικές
έννοιες

Κυριακή Γ. Γιώτα
Ψυχολόγος MSc., Ph.D.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

- Elliot, S. N., Kratochwill, T. R., Cook, J. L., & Travers, J. F. (2008). *Εκπαιδευτική Ψυχολογία: Αποτελεσματική διδασκαλία, αποτελεσματική μάθηση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Slavin, R. E. (2007). *Εκπαιδευτική Ψυχολογία: Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Πόρποδας, Κ. (2003). *Η μάθηση και οι δυσκολίες της (γνωστική προσέγγιση)*. Πάτρα: Αυτο-έκδοση.

Εκπαιδευτική Ψυχολογία

- Είναι ένας επιστημονικός κλάδος που γεφυρώνει δύο τομείς: την εκπαίδευση και την ψυχολογία.
- Αφορά την εφαρμογή της ψυχολογίας και των ψυχολογικών μεθόδων στη μελέτη της μάθησης και της διδασκαλίας.

Θεματολογία Μαθήματος

1. Εισαγωγή στην Εκπαιδευτική Ψυχολογία
2. Γνωστική ανάπτυξη και μάθηση: Piaget
3. Κλασική εξαρτημένη μάθηση – Συντελεστική μάθηση
4. Συντελεστική μάθηση: Watson και Skinner
5. Θεωρία της κοινωνικής μάθησης του Bandura
6. Διαφορετικότητα στην τάξη

Θεματολογία Μαθήματος

7. Ανώτερες νοητικές λειτουργίες: Η έννοια του μεταγιννώσκειν
8. Η έννοια της νοημοσύνης
9. Σύγχρονες προσεγγίσεις της μάθησης
10. Κίνητρα στην εκπαίδευση
11. Μαθησιακό περιβάλλον

Ο ρόλος του Εκπαιδευτικού Ψυχολόγου

- Εκπαίδευση μαθητών
- Αξιολόγηση και διάγνωση προβλημάτων
- Αξιολόγηση εκπαιδευτικής προόδου
- Εκπαίδευση δασκάλων και γονέων
- Συμβουλευτική στο μαθητικό πληθυσμό αλλά και σε παιδιά με δυσκολίες μάθησης
- Συμβολή στο σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Έννοιες - Κλειδιά

- Κατανόηση του νοήματος της διδασκαλίας
- Γνώση των μαθητών
  - ανάγκες, χαρακτηριστικά, ατομικές διαφορές
- Διαδικασία της μάθησης
  - Θεωρίες μάθησης, κίνητρα
- Διδακτικές Στρατηγικές
- Στρατηγικές Αξιολόγησης

Ερωτήσεις που θέτουν οι
εκπαιδευτικοί :

Τι θα φέρει η πρώτη μέρα στο σχολείο;

Πότε είναι έτοιμοι οι μαθητές για καινούριες μαθησιακές εμπειρίες;

- Είναι σημαντική η εξοικείωση του εκπαιδευτικού με τις αναπτυξιακές αλλαγές που βιώνουν οι μαθητές καθώς αλλάζουν από χρονιά σε χρονιά.

Υπάρχουν συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές που ταιριάζουν καλύτερα σε ορισμένους μαθητές παρά σε άλλους;

- **Για την αναγνώριση των ατομικών προτιμήσεων των μαθητών και το ταίριασμα τους με μια συγκεκριμένη τεχνική απαιτείται: δεξιότητα παρατήρησης, διδακτική ευελιξία, και σκληρή δουλειά.**

Ο στοχαστικός εκπαιδευτικός...

- σκέφτεται για την οργάνωση της διδασκαλίας του και τις επιπτώσεις της &
- προβαίνει σε μια τίμια και αντικειμενική αυτο-ανάλυση της δουλειάς του στην τάξη.

Ιδιότητες διακεκριμένων εκπαιδευτικών

- Αποτελεσματική χρήση του λόγου ώστε να επικοινωνούν με τους μαθητές τους και να τους προσφέρουν σωστό πρότυπο.
- Πληροφορημένοι για την ιστορία και τις σύγχρονες εξελίξεις των επιστημονικών τους κλάδων, ώστε να προσφέρουν στους μαθητές τους, όχι μόνο γεγονότα, αλλά και έναν τρόπο σκέψης.
- Συσχετίζουν αυτά που ξέρουν με τους μαθητές τους, ώστε οι τελευταίοι να συνειδητοποιήσουν τη δύναμη και την εφαρμογή της γνώσης.

Συμπεριφορές (ή πρακτικές) που σχετίζονται με την καλή διδασκαλία

- Σαφήνεια μαθήματος
- Διδακτική ποικιλία
- Εμπλοκή στο έργο
- Προσεκτικός έπαινος
- Συνεπείς κατευθυντήριες γραμμές της τάξης
- Περιοδική επανατροφοδότηση

A) Σαφήνεια μαθήματος

- σημαίνει ότι οι μαθητές σάς καταλαβαίνουν.

Για την επίτευξή της:

- να οργανώνετε προσεκτικά το υλικό,
- να δίνετε σαφείς οδηγίες,
- να συνδέετε το παρόν μάθημα με προηγούμενη δουλειά, και
- να χρησιμοποιείτε διδακτικές στρατηγικές που να είναι κατάλληλες για την ηλικία και το γνωστικό επίπεδο των μαθητών.

B) Διδακτική ποικιλία

- Οι αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί βρίσκονται σε εγρήγορση, οπότε αξιολογούν την επανατροφοδότηση από τους μαθητές και αλλάζουν τεχνικές εάν χρειάζεται.
- Για παράδειγμα, μπορούν να περάσουν από την αφήγηση στη συζήτηση, ή από την καθιστική εργασία στη σωματική δραστηριότητα.

Γ) Εμπλοκή στο έργο

- Οι καλοί εκπαιδευτικοί επιδιώκουν να εμπλέκονται οι μαθητές τους ενεργά σε μια εργασία ώστε να πραγματοποιείται η μάθηση.
- Η ενεργή συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία μάθησης αποτελεί σημαντικό παράγοντα πρόβλεψης της ακαδημαϊκής επιτυχίας τους.

Δ) Προσεκτικός έπαινος

- Ο μη συναφής έπαινος είναι αυτός που δε συνδέεται με μία συγκεκριμένη συμπεριφορά.
- Δε θα πρέπει να επαινούνται οι προσωπικές ιδιότητες ενός μαθητή, αντί για την επίδοσή του.
- Ο κενός έπαινος υποσκάπτει την εκτίμηση του πραγματικού επιτεύγματος, αλλά και την αυτο-εκτίμηση των μαθητών.

Ε) Συνεπείς κατευθυντήριες γραμμές της τάξης

Οι καλοί εκπαιδευτικοί:

- Αποφεύγουν τα διπλά κριτήρια.
- Δε χρησιμοποιούν απειλές και εκφοβισμό.
- Επιχειρούν να κατανοήσουν το σκοπό της ανάρμοστης συμπεριφοράς.
- Επιχειρούν να εδραιώσουν μια σχέση βασισμένη στην εμπιστοσύνη και στον αμοιβαίο σεβασμό.

ΣΤ) Περιοδική επανατροφοδότηση

- Οι αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί παρέχουν στους μαθητές συχνή επανατροφοδότηση για τις προσπάθειες και τις επιδόσεις τους, ώστε οι τελευταίοι να πληροφορούνται
  - πόσο καλά τα πηγαίνουν,
  - τι ακριβώς κάνουν καλά, και
  - που πρέπει να προσπαθήσουν περισσότερο προκειμένου να βελτιωθούν.

Συνοψίζοντας...

Δημιουργεί ένα θετικό μαθησιακό περιβάλλον

Επιδεικνύει επιθυμητή εκπαιδευτική συμπεριφορά

Είναι καλός στην επίλυση προβλημάτων

Είναι ειλικρινής με τους μαθητές

**Ο ΚΑΛΟΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ**

Παραδίδει το μάθημα με σαφήνεια

Χρησιμοποιεί τον έπαινο προσεκτικά

Είναι δίκαιος με τους μαθητές

Εφαρμόζει μια ποικιλία τεχνικών

Έχει κατάλληλες αλληλεπιδράσεις

Τι πρέπει να γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί

- Διδακτική (παιδαγωγική) γνώση
- Γνώση διδακτικού αντικειμένου, και
- Γνώση διδασκαλίας του διδακτικού αντικειμένου

A) Διδακτική (παιδαγωγική) γνώση

Αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο μπορεί να παρουσιαστεί καλύτερα ένα διδακτικό αντικείμενο π.χ.

- διαχείριση της τάξης
- διδακτικές στρατηγικές
- στους μαθητές και τη μάθηση

B) Γνώση διδακτικού αντικειμένου

- Αναφέρεται, δηλαδή, στην κατανόηση του εκπαιδευτικού, όσον αφορά ένα διδακτικό αντικείμενο, σε σύγκριση με τη γνώση ενός ειδικού.
- Οι γνώσεις σας για ένα διδακτικό αντικείμενο επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο το διδάσκετε.

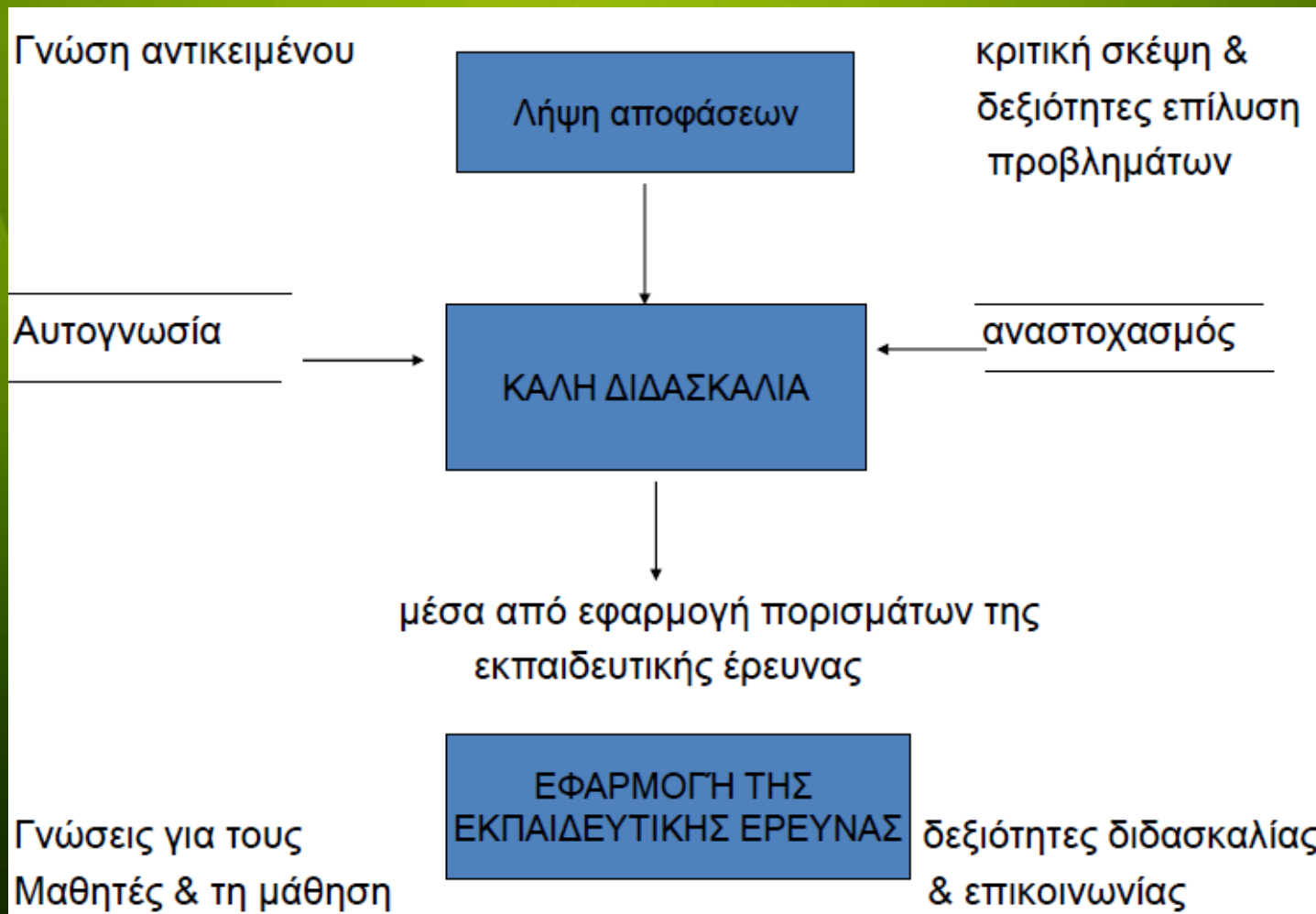

Γ) Γνώση διδασκαλίας του διδακτικού αντικειμένου

- Αναφέρεται στον πιο ελκυστικό τρόπο με τον οποίο οργανώνετε και παρουσιάζετε το περιεχόμενο ενός διδακτικού αντικειμένου – π.χ. μιλώντας, καθοδηγώντας, χρησιμοποιώντας κείμενα, Η/Υ, ΜΜΕ, ή τετράδια εργασίας

Η καλή διδασκαλία διδάσκεται...

Η διδασκαλία ως Τέχνη και Επιστήμη

- Καλλιτέχνης: ένας επιδέξιος εκτελεστής
- Επιστήμονας: ένας λογικός/επιστημονικός γνώστης/ερευνητής

Σημαντικά ζητήματα στη σύγχρονη Εκπαιδευτική Ψυχολογία

- Ο κονστρουκτιβισμός (constructivism)
- Η διαφορετικότητα των μαθητών στην τάξη
- Οι εξωσχολικές επιδράσεις

Κονστρουκτιβισμός (Constructivism)

- Πρόκειται για τη σύγχρονη πεποίθηση ότι οι μαθητές κατασκευάζουν τη δική τους κατανόηση του κόσμου.
- Διαφορετικές ερμηνείες: ατομικός/ ψυχολογικός κονστρουκτιβισμός και κοινωνικός κονστρουκτιβισμός

Οι εκπαιδευτικοί που ακολουθούν κονστрукτουβιστική πορεία...

- Χρησιμοποιούν προβλήματα ουσιώδη και κατάλληλα για την ηλικία των μαθητών τους.
- Χρησιμοποιούν την οπτική των μαθητών τους
- Γνωρίζουν ότι οι απαντήσεις των μαθητών αντανακλούν το τρέχον επίπεδο κατανόησής τους.
- Αποδέχονται τις συγκρούσεις και τη σύγχυση

Παραδοσιακή προσέγγιση

Η πρωταρχική έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων και στην οικοδόμηση της κατανόησης «από κάτω προς τα επάνω».

Οι δραστηριότητες της τάξης βασίζονται συνήθως στα βιβλία και στα τετράδια.

Οι μαθητές θεωρούνται παθητικοί αποδέκτες των πληροφοριών που παρέχει ο παντογνώστης εκπαιδευτικός.

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούνται παντογνώστες και παρέχουν στους μαθητές πληροφορίες πάνω σε προκαθορισμένα θέματα.

Υπάρχει ένας περιορισμένος αριθμός σωστών απαντήσεων και αυτές γίνονται αποδεκτές.

Οι μαθητές εργάζονται συνήθως ατομικά σε εργασίες που έχει αναπτύξει ο εκπαιδευτικός.

Η αξιολόγηση γίνεται συνήθως χωριστά από τη διδασκαλία παίρνοντας συχνά τη μορφή αντικειμενικών τεστ.

Κονστρουκτιβιστική προσέγγιση

Η πρωταρχική έμφαση δίνεται στις «μεγάλες ιδέες» και στην ανάπτυξη της κατανόησης «εκ των άνω προς τα κάτω».

Οι δραστηριότητες της τάξης βασίζονται συνήθως στις πρωταρχικές πηγές δεδομένων και στο χειρισμό των υλικών.

Οι μαθητές θεωρούνται ότι αναζητούν ενεργά τη γνώση δημιουργώντας τη δική τους προσωπική κατανόηση των πληροφοριών.

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούνται οδηγοί της μάθησης παρέχοντας βοήθεια καθώς οι μαθητές αναπτύσσουν και απαντούν στις δικές τους ερωτήσεις πάνω σε θέματα ή/και δραστηριότητες που τους ενδιαφέρουν.

Οι υποθέσεις, ερωτήσεις και απόψεις των μαθητών γίνονται δεκτές και χρησιμοποιούνται για να καθοδηγήσουν την περαιτέρω μάθηση.

Οι μαθητές συχνά συνεργάζονται σε εργασίες που έχουν σχεδιάσει μόνοι τους.

Η αξιολόγηση είναι συνήθως ενσωματωμένη στη διεργασία της μάθησης, λαμβάνοντας συχνά τη μορφή των παρατηρήσεων του εκπαιδευτικού, της επίδοσης των μαθητών ή της παρουσίασης εργασιών και/ή της αυτο-αξιολόγησης των μαθητών.

Διαφορετικότητα των μαθητών στην τάξη

Ατομικές διαφορές

- την ικανότητα
- τη φυλή
- την εθνικότητα
- την τοπική καταγωγή
- τη σύνθεση της οικογένειας
- το φύλο
- το σεξουαλικό προσανατολισμό

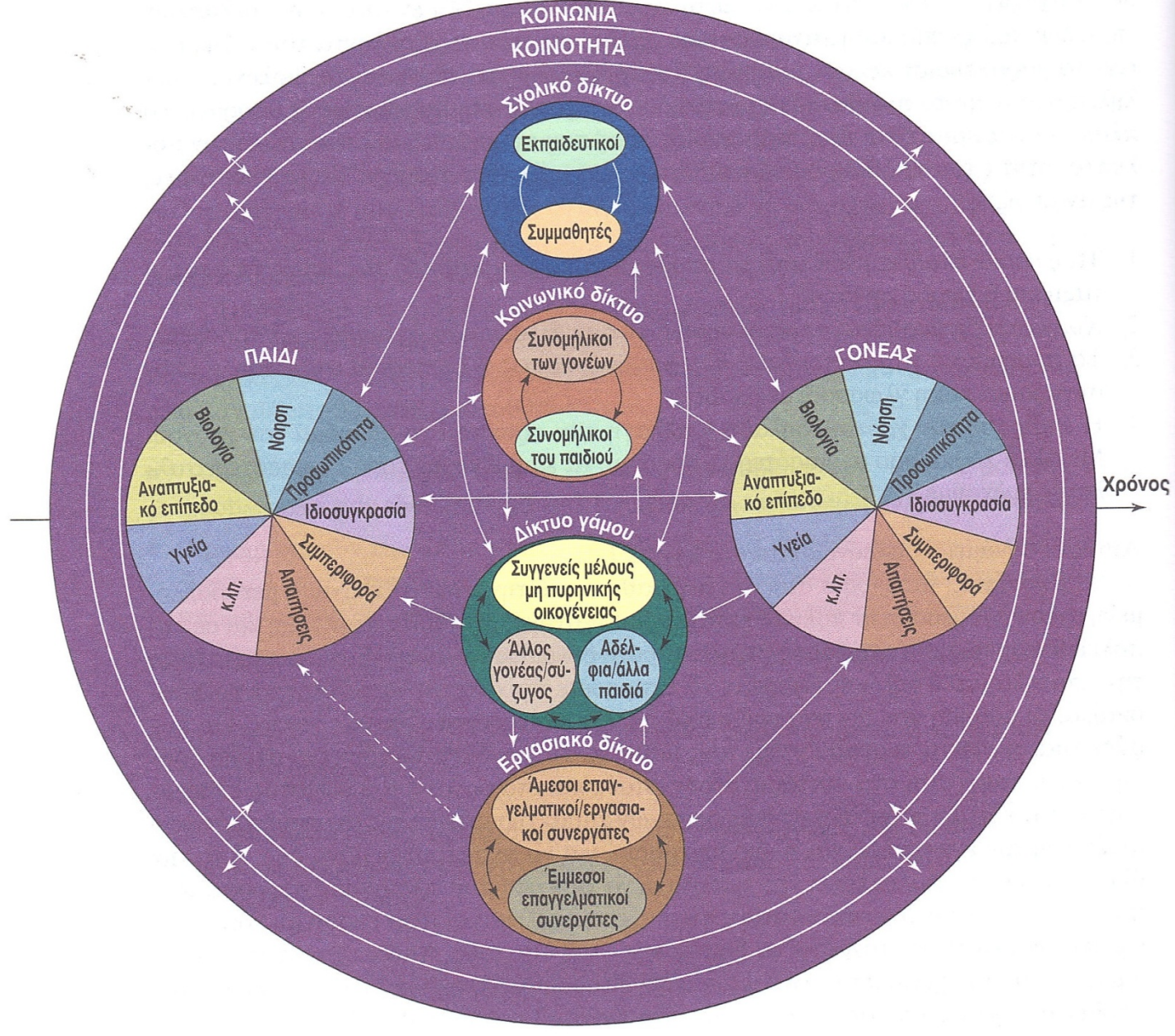

Διαφορετικότητα των μαθητών στην τάξη

Αναπτυξιακό πλαίσιο αναφοράς (Lerner, 1991):

- Φυσικά πλαίσια (σπίτι, τάξη)
- Κοινωνικές επιδράσεις (οικογένεια, φίλοι, σημαντικοί άλλοι)
- Προσωπικά χαρακτηριστικά (εξωτερική εμφάνιση, ιδιοσυγκρασία, γλωσσική ευφράδεια)
- Επίδραση του χρόνου

Πολιτισμικός κονστρουκτιβισμός

Εξωσχολικές επιδράσεις

- Οι γονείς μεταφέρουν μηνύματα στα παιδιά τους για τους εκπαιδευτικούς, τα σχολεία και τη μάθηση.
- Η γονεϊκή συμπεριφορά στέλνει σαφή και αλάνθαστα σήματα για τη σημασία που δίνουν οι γονείς στη σχολική διαπαιδαγώγηση.
- Το γονεϊκό στυλ ενθαρρύνει ή αποθαρρύνει την εμπλοκή στο σχολείο.